

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravništvo in uredništvo »DOMOVINE«, Ljubljana, Puccinijeva ulica št. 5, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26 Račun Poštne hranilnice, podruž. v Ljubljani št. 10.711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtletno 6.— L, polletno 12.— L, celoletno 24.— L; za inozemstvo: celoletno 30.40 L. — Posamezna številka 60 cent.

Pregled vojnih in političnih dogodkov

Glavni stan Italijanskih Oboroženih sil je objavil 4. oktobra naslednje vojno poročilo:

Na egiptski fronti delovanje patrol in obstreljevanje topništva.

Eskadrile štirimotornih sovražnih letal so v dveh zaporednih valovih bombardirale Navarin v Grčiji. V teh akcijah so lovci sestrelili eno sovražno letalo. Letališče na Malti so naša letala ponovno napadla z rušilnimi bombami.

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je objavil 5. oktobra naslednje vojno poročilo: Včerajšnji dan je

na vsej egiptski fronti potekel mirno.

Nad Malto so nemški lovci sestrelili v boju letalo tipa »Spitfire«. Torpedovka »Libra« pod poveljstvom korvetnega kapetana Carla Brancia iz Apriconna je potopila sovražno podmornico.

Vrhovno poveljništvo nemške vojske je objavilo naslednje vojno poročilo:

V severozapadnem delu Kavkaza so bile v trdih borbah proti trdovratnemu sovražnemu odporu zavzete gozdne postojanke.

Letalstvo je obstreljevalo pred lastnimi napadalnimi čelnimi oddelki sovražne kolone in izhodne postojanke sovjetskih čet. Južno od Tereka sta bili v naskoku zavzeti kot trdnjavi zgrajeni in trdovratno branjeni mesti Eljhotovo in Verhnije Kurpskoje. Na severnem mestnem področju Stalingrada je bil sovražnik v trdih bojih vržen iz nadaljnjih utrjenih hišnih blokov in utrjenih postojank. Močni letalski oddelki za bližnje poletje in protiletalsko topništvo so pri tem podpirali akcije kopne vojske. Druge letalske sile so nadaljevale uničevanje sovjetskih zvez za dovoz iz zaledja. Večje število novih prevoznih vlakov je bilo uničeno, neka motorna ladja pa potopljena na Volgi. Nočni bombni napadi nemških letal so bili usmerjeni na sovjetska letališča in topniške postojanke vzhodno od Volge. V srednjem odseku fronte so bile akcije napadalnih oddelkov uspešne. Južno od Ilmenskega jezera je naša napadalna akcija napredovala dalje. Na kraju, kjer so se potopili od nemških stražnih čolnov zadeti angleški brzi čolni v nočni bitki na 1. oktobra pred nizozemsko obalo, so zaščitne edinice iz razbitih pripeljale s seboj tri angleške oficirje in 12 mož v ujetništvu.

Finsko vojno poročilo 3. oktobra javlja: Zivahno udeleževanje patrol in obojestranskega topništva na vseh frontah.

Na fronti na Karelijski ozini je topništvo uničilo šest strojniških gnezd

in zaklonišč sovjetskih čet. Naša pehota je odbila nasprotno patrole, ki so skušale predreti v prve črte. Na fronti ob Sviru je naše topništvo povzročilo veliko eksplozijo v nekem ruskem kraju. Na isti fronti je finska patrola vdrla v nasprotno postojanke in uničila strojniške postojanke. V južnem odseku vzhodne Karelije je naše topništvo odbilo vse sovjetske poizkuse za prehod čez Stalinov prekop. Finske ladje so onemogočile izkrcanje sovjetskemu oddelku na zapadni obali Oneskega jezera. Nato je naše obalno topništvo učinkovito obstreljevalo sovjetske ladje, potopilo en vlačilec in zažgalo nekaj večjih čolnov. Nasprotnik je imel hude izgube. Protiletalska obramba je sestrelila sovjetski bombnik v severnem odseku vzhodne Karelije.

Dopisovanje z vojnimi ujetniki in interniranci. Italijanski Rdeči križ, samoupravni odsek v Ljubljani, se sklicuje na obvestilo, objavljeno v listih 25. septembra glede dopisovanja z vojnimi ujetniki in civilnimi interniranci, in sporoča, da v omenjenem obvestilu navedena navodila ne veljajo za Ljubljansko pokrajino in da bodo za to področje izdana posebna določila. Zato priporoča prebivalstvu, naj ne odpošilja dopisov, ker za sedaj ne bodo odpremljeni.

Italijanska konjenica, ki je ob Donu hrabro sodelovala pri uničenju sovražnikovih sil

Italijanska podmornica je potopila ameriško oklopnico

Glavni stan Italijanskih Oboroženih Sil je izdal naslednje vojno poročilo:

Snoči ob 2.34 italijanskega časa je atlantska podmornica »Barbarigo« pod poveljstvom Enzo Grossija 2° 15' severne širine in 14° 25' zahodne dolžine, t. j. okoli 330 milj južno od Treetowna

(zapadna Afrika), napadla ameriško oklopnico tipa »Mississippi«, ki je plula v smeri 150° in s hitrostjo 13 vozlov. Oklopnica je bila zadeta v sprednji del s 4 torpedi in so jo videli, kako se je potopila.

Upravni odbor Pokrajinskega združenja delavcev sprejet pri Visokem komisarju

Pred dnevi je v prisotnosti strokovnjaka Pokrajinske zveze delavcev Visoki komisar sprejel v vladni palači predsednika in upravo omenjene zveze. Dal Prà je poudaril važnost sodelovanja in opisal dozdajšnje delo navzočih tovarišev, nato pa je predsednik dr. Alujevič v imenu članov odbora in v imenu vseh delavcev naše pokrajine iskreno pozdravil in se toplo zahvalil Visokemu komisarju ter podal poročilo o organizacijskem delu zveze, ki je sestavljena iz 21 pokrajinskih sindikatov, iz 15 skupin profesionalcev in iz 15 občinskih sindikatov. Navedel je, da je ostalih osem pokrajinskih sindikatov še v stanju sestave in urejevanja.

Dr. Alujevič je tudi omenil mnogoštevilne kolektivne pogodbe, ki so že sklenjene ali pa so tik pred zaključkom, in mnogoštevilne važne zadeve, ki so bile v ozračju prijateljskega delovanja pospešeno in dobro rešene.

Na koncu je izjavil trdno voljo za vestno sodelovanje, ki preveva voditelje in delavce, da slednji lahko vedno ugotovijo, kako mnogo se je že storilo v korist delavskih množic vse pokrajine.

Visoki komisar se je zahvalil Dal Pràju in dr. Alujeviču za pozdrave in izrazil svoje zadovoljstvo nad doslej izvršenim delom. Te tople besede so bile namenjene seveda tudi vsem njunim sodelavcem. Visoki komisar je za tem omenil, da mu prisotnost članov zveznega odbora nudi še enkrat ugodno priliko, da naslovi svoj prisrčni pozdrav vsem delavcem naše pokrajine in jim zagotovi svoje žive simpatije.

Nato je omenil ukrepe, ki jih je kot predstavitelj fašistične vlade v naši pokrajini storil v korist delavskega razreda, ter dostavil, da bo tudi v bodočnosti zmerom z vso naklonjenostjo preučeval vprašanja, ki se tičejo kolektivne delovnosti pokrajine, zlasti pa onih, ki težko in trdo delajo, kajti prav ti so vladni najbolj pri srcu. Tudi v tem pogledu bo poslušno sledil jasni Ducejevi zapovedi, ki pravi, da je treba iti ljudstvu na roko.

Ekscelenca Grazioli je nato opisal obširno podporno delo, ki se je že izvršilo ali pa se še vrši v korist potrebnejših, in je na kratko prikazal gospodarski položaj pokrajine, pri čemer je naglašal mnoge težkoče, ki danes ovirajo uspešno delo, kakor je to zlasti zdajšnje nezadovoljivo duhovno stanje, ki preveva del prebivalstva. Te nevéščnosti se morajo pripisati izključno le komunistom, ki zlorablajo dobro vero prebivalstva hote izzivajo nered in povzročajo uničevanje, kjer je potrebno konstruktivno delo, da se vsem omogoči mirno življenje.

Naglasil je, da se bo red vzdržal na vsak način v vsakršnim sredstvom in da je prepričan, da bo delovno katoliško slovensko ljudstvo znalo čedalje bolj razlikovati v svojo lastno korist in v korist svoje bodočnosti, na kateri strani sta pravičnost in konstruktivno delo, kje uničevanje in izključna služba boljševizmu.

Ob koncu je podal navodila za nadaljnjo delovnost, ki jo je treba izvesti zlasti v središčih pokrajine. Izrazil je svoje trdno zaupanje v lo-

jalno sodelovanje delovnega ljudstva. Zaključil je svoj govor s pozivom, naj navzoči dvignejo svojo pobožno misel k Duceju, prvemu delavcu Italije.

Pridelovalcem krompirja in fižola

Prehranjevalni zavod Visokega komisariata za Ljubljansko pokrajino opozarja vse pridelovalce krompirja in fižola, da morajo na podlagi uredbe Visokega komisarja z dne 29. avgusta l. 1942-XX. ves pridelek krompirja in suhega fižola te letine prijaviti Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu v 10 dneh po spravilu.

Ves prijavljeni pridelek je pod zaporo na razpolago Pokrajinskemu prehranjevalnemu zavodu. Prehranjevalni zavod bo ves pridelek krompirja in fižola odkupil preko občine. Vsaka prodaja ali kakršnakoli odtujitev je prepovedana.

Pridelovalec smo obdržati za potrebe družine, za seme in za živinorejsko porabo naslednje najvišje količine, katere pa je treba tudi šteti v prijavo iz prednjega člena:

1) neposredni pridelovalec za sebe in za vsake-

ga člana družine, ki se pri njem vzdržuje: 120 kg krompirja in 10 kg fižola;

2) posredni pridelovalec za sebe in za vsakega člana družine, ki se pri njem vzdržuje: 80 kg krompirja in 8 kg fižola;

3) za vsak hektar zemlje, ki se posadi: s krompirjem 20 metrskih stotov, s fižolom 150 kg;

4) za vsako svinjče, določeno za pitanje: en metrski stot krompirja, če prideluje turščico, ali dva metrska stota, če turščice ne prideluje.

Pridelek pod zaporo po členu 2. te naredbe odkupuje, zbira in razdeljuje Pokrajinski prehranjevalni zavod, pri čemer pritegne po potrebi v pomoč za to pooblaščen ustanove ali tvrdke.

Prepovedan je prevoz kakršnekoli količine krompirja ali fižola, če ga ne spremlja posebna prevoznica, ki jo izda Pokrajinski prehranjevalni zavod.

Kdorkoli se delno ali v celoti ne bo odzval oddaji pridelka, bo kaznovan v smislu člena 6. omenjene naredbe, in sicer z globo do 5000 lir in z zaporom do dveh mesecev.

Pozivamo pridelovalce, da oddajo preko občinskih preskrbovalnih uradov ves pridelek, ki presega njihove lastne potrebe.

Zaupniki šolske zveze pri Visokem komisarju

Te dni je Visoki komisar v vladni palači ob navzočnosti strokovnjaka profesorja Spangara sprejel predsednike in zaupnike šolske zveze Ljubljanske pokrajine.

Po nekoliko besedah strokovnjaka je predsednik profesor Zupančič naslovil vdan pozdrav Visokemu komisarju v imenu vseh nastavnikov raznih vrst šol naše pokrajine. Profesor Zupančič se je najprej zahvalil fašistični vladi za vse ukrepe v korist slovenske šole in je zagotavljal trdno voljo učnega osebja za sodelovanje. Naglasil je, da so temu posvečeni vsi napori uprave nove zveze.

Visoki komisar je vrnil pozdrav in pripomnil,

koliko je fašistična vlada že storila za šolo in za slovenske prosvetne zavode. Poudaril je, da mora učno osebje čutiti polno odgovornost za naloge, ki mu je poverjena v zdajšnjem trenutku, kajti od njegovega dela je delno odvisna bodočnost slovenskega ljudstva.

Ekselencija Grazioli je omenjal, da se mora sodelovanje predvsem pokazati z dejanji, in zagotovil je svojo pomoč tistim, ki so se vedli in se vedejo s popolno lojalnostjo. Rekel je, da bo na najtrši način udarjen vsak, kdor ne misli nadaljevati najlojalnejše sodelovanje s fašistično Italijo. Nato je podal nekoliko navodil glede delovanja ter glede nalog, poverjenih zvezti.

Komunistični paradiz je plaval v krvi Strah med ljudstvom se je spremenil v odločen odpor

V naslednjih vrstah priobčujemo nekaj primerov trockističnega krvoštva nad našimi ljudmi. Ti in vsi dozdajšnji nešteti primeri vpijejo do neba in grozno obtožujejo brezvestno komunistično vodstvo, ki bi se rado vsililo ljudstvu za voditelje, prineslo pa mu je le nepopravljivo gorje, saj štejejo žrtve trockističnih partizanov po neki cenitvi kar 1500 ljudi.

Današnji spisek črnih dejanj našteva naslednje zločine s spodnjega dela naše Dolenjske:

Dne 13. julija so štirje uporniki odvedli Alojzija Šetino, občinskega tajnika v St. Jerneju. Zajeli so ga blizu Mokrega polja, ga odvedli v svoje taborišče, ga pretepli do krvi in ga naposled živega zakopali. Spričo te grozote podivjanih komunistov spreletavata poštenega človeka mrzla zona in skrajno ogorčenje.

V Rosalnicah so 27. julija trije oboroženi partizani brez usmiljenja ubili Marijo Lončaričovo in njeno hčer Ano ter ranili drugo hčer Terezijo. Vse tri ženske so razbojnik ubili pri koristnem in miroljubnem delu žetve.

Med prebivalstvom Dolenjske precej znani poglavar uporniškega krdela Vasja Dražan, bivši poveljnik 12. bataljona »dolenjskega odreda«, je dal ustreliti štiri partizane, ki niso bili dovolj trdni verniki trockistične zablode. Isti krvolok ima na vesti nadaljnjih 19 oseb, med temi dva otroka po devet in 10 let, dve ženski in nekega 70 letnega starca. Dražan je tedaj moril brez ozira nalevo in desno; svoje sobojevnike, ženske, starce in otroke.

V Višnji gori so uporniki Franču Zupančiču prerežali žile v zapetju in ga nato umorili.

V »polževeski republiki« je kot komunistični rabelj nad nedolžnimi postal nek 20 letni Venceslav Vinko iz Oselce pri Muljavi. Brezvestnež se je sam bahal, da je umoril že kakih 80 oseb. Kot znak svojega rabeljskega postaja je nosil rdeč ovratnik in posebno pentljo preko rame. V bližini Polževega in Krške vasi so kmetje našli kakih 40 grobov, v katerih so pokopane žrtve tega mladega zločincea. Na Polževev so bili ubiti: orožnik Jože Markot, upokojenec Kazelj iz Stične, sestri Bučarjevi iz Gorenje vasi, dalje šolska Ana in neki Potokar iz Zalne, Zupančič iz Stranske vasi, Ivan Jerač iz Gatine in Žogar iz Luč.

Neki Starič je ubil svojo ženo, nekega moškega iz Mlačevega, očeta sedmih otrok. Angelo Mlakarjevo iz Mrzlega polja in nekega moškega iz Ljubljane, ki je prodajal jajca.

To je nekoliko krvavih dejstev v dolgi vrsti zločinov iz razmerno majhnega okolisa, pri čemer je treba pripomniti, da je še mnogo umorov neodkrito in neraziskano, tako da je število žrtev še večje, kakor je znano že doslej.

Evo, kaj pripoveduje Slovenec, katerega so partizani ujeli in odvedli s seboj v partizansko

ujetništvo, iz katerega pa se je zdaj srečno rešil:

Ko so nas partizani ujeli, so nas vso noč vodili po meni neznanih potih. Zjutraj šele so nas ustavili ob neki vodi pri mlinu in žagi. Dobro so nas zastražili in rekli, da bo vsak, kdor bi skušal pobegniti, ustreljen. To je bilo 29. junija. Popoldne so prihajali na konjih trije partizani in so imeli drug za drugim govore. Vsak govor se je končal s tem, da bo vsakdo za najmanjši prestopok ustreljen. Nato so nam pobrali legitimacije in denar. Sto lir sem zadnji trenutek še skrli v pas. Silili so nas in prigovarjali so nam, naj se gremo z njimi borit, toda niso dosegli zaželenega uspeha. Nato so nam dali na razpolago: če hočemo domov ali če hočemo delati ali pa da nas oborože in da se gremo z njimi borit. Ker jim nisem zaupal, sem si takoj mislil, da bi tiste, ki bi šli radi domov, gotovo domov ne pustili, temveč bi jih stražili tako strogo, da bi bilo nemogoče uiti, če bi jih celo ne postrelili. Ker sem že tedaj sklenil, da bom, kakor hitro bo priložnost, ušel, sem zaenkrat izbral lepo srednjo pot in se javil za delo. Zvečer so nas odvedli naprej in nam pred odhodom še zabijali, da bo ustreljen vsakdo, ki bi skušal med potjo uiti. Sicer pa na beg gotovo nihče ni mislil, ker smo bili že vsi silno preplašeni. Ponoči 30. junija smo prišli do vasi Zgornje Otave. Tu so nas dobro zastražili in tu smo tudi prespali noč. Na vse zgodaj so nas zbudili in nas odvedli v neki gozd, kjer smo morali čakati ves dan. Nihče nas ni vprašal, ali smo žejni ali lačni, šele zvečer smo dobili vsak nekoliko koruznega močnika. Naslednji dan so nas vedli preko Iške. Tako je šlo kar naprej. Jedli smo enkrat na dan, ali pa še tisto ne, in še tisto, kar smo dobili, je bilo pripravljeno bolj za svinje kakor za ljudi. Pri Ponikvah so nas v noči 1. julija vedli preko proge, potem ko so bili zelo pomnožili stražo. Dne 1. julija dopoldne so nas privedli v neki gozd blizu Kompolja, nas zastražili in pustili tam do večera. Zvečer smo dobili spet malo hrane, nato pa smo spet korakali vso noč. Bil sem že tako slab od slabe hrane in napora, da sem se kar opotekal. Dne 2. julija smo prišli okrog 11. ure v Stari Log. Tu so nas namestili v skednjih in postavili okoli in okoli stražo. Res je, da smo tu dobili trikrat na dan hrano, toda bila je tako redka, da je bil zelo srečen tisti, ki je zasledil v tekočini nekaj fižolov. Partizani pa so hodil okoli nas, nam govorili o tovarištvu, kadili cigarete, toda nihče se ni spomnil, da od nas tudi gotovo rad kdo kadi. Seveda smo bili potem, ki so nam pobrali denar in legitimacije, od njih čisto odvisni.

Ker smo bili lačni, smo trgali še nezrelo sadje. Toda tudi tega nam niso dovolili in so nam zagrozili, da bo vsakogar, ki bi utrgal še samo eno jabolko, »povohala matilda« (to je partizanski

strokovni izraz, če koga ubijejo). Dne 13. julija so nas razdelili, in sicer po večini take skupaj, ki se od prej niso poznali. Celo brate so razdelili.

Mene so poslali z meni čisto neznanimi ljudmi. Vsega nas je bilo 15. Še isti dan so nas privedli v Podstenico, seveda dobro zastražena. Tu smo morali odslej delati. Sprva smo (do 18. julija) nosili hlode in kopali zemljo, delali smo zaklonišča. Z nami so postopali tako, kakor bi bili njihovi sužnji. Kakor hitro se je kdo ustavil, da bi se odpočil, ga je že nagnal partizan, ki je nadzoroval delo, ga obsul z vsemi živalskimi imeni od osla naprej, končal pa s tem, da ga bo dal ustreliti. Ustreliti koga je bilo pri partizanah sploh zelo častna zadeva in so se s tem, koliko so jih že postrelili in zaklali, zelo postavljali in si štel v čast. To je pač dokaz partizanske »srčne kulture«. Med partizani so bili po večini ljudje brez eksistence, ki so na tak način hoteli priti do oblasti. Toda to jim ne bo uspelo, ker mora vsaki pošten in razumni človek obsojati tako razbojniško ravnanje. Dne 18. je ta dična družba, v katero sem padel jaz, zbežala iz Podstenic. Nas so spet vlekli s seboj, dobro nas stražili, ker so verjetno že čutili, da smo sili »partizanskega raja«. Vlekli so nas preko Starega Loga in Belega kama. Tedaj je padel precej časa dež. Isti partizani, ki so nam vedno govorili o tovarištvu, so imeli odeje, nekateri tudi po tri, šotorska krila in so spali na suhem, nas pa segnali skupaj in smo morali spati na prostem, ne da bi bili imeli kaj za pokrivanje. In tako je bilo vedno. Mi smo imeli slabo hrano, partizanski komandir, komisar in drugi partizani pa so si privoščili mleko, dobro zabeljeni rižoto, reči pač, ki so jih naplenili po deželi od kmetov. Mi seveda, ki jim nismo bili posebno pri srcu, ker nismo hoteli delati tako, kakor so želeli, pa takih dobrot nismo bili deležni. Pač najlepša slika »komunističnega raja« in toliko hvaljenega »tovarištva«. Dne 20. julija so nas vedli nazaj v Podstenice. Ta čas je še vedno deževalo in smo bili stalno vsi premočeni. Nismo imeli niti perila za preoblečenje. Poleg tega pa smo od njih še našli uši. Ko smo jih prosili, naj nam dajo vsaj perilo, da se bomo preoblekli, so se nam smejali in rekli, da ni partizan, kdor nima uši. Torej so nas smatrali za partizane samo, kar se tiče uši. Mnogo je še bilo takih primerov, ki so se vsak dan ponavljali in večali naše trpljenje. Če ne bi imel človek volje, še enkrat videti domače, eden mater ali sestro, drugi spet ženo, otroke in druge svojce, sploh ne bi bili mogli to zdržati. Ko ob večerih utrujeni od dela in zaradi uši nismo mogli zaspati, smo se čisto menili o domu. To nas je pozneje tudi zblizalo, da smo zaupali drug drugemu in na koncu zbežali iz partizanskega ujetništva. Sprva smo bili drug nasproti drugemu zelo nezaupni, ker smo se bali, da ne bi nas kdo izdal. Po 20. juliju smo morali spet nositi deske iz Pogačnikove žage v Podstenice po cesti proti Rogu. Drugi so spet toliko kamenje na cesti. Partizani so vsakemu dali kakšno delo, medtem ko so sami lepo ležali po hosti. Partizanski komandir Branko pa je ležal pod kakim drevesom in pil žganje ali vino, kar so mu pač prinesli »hvaležni« partizani, ker jih je blagovolil spustiti domov na dopust. Zanimivo je tudi kako močno je bil izobražen partizanski komisar dotične čete, kjer sem bil jaz. Komisar Kogo, kakor so mu rekli, niti ni znal dobro brati.

Kmalu nato, to je okoli 25. julija smo morali spet z njimi bežati. In nato še enkrat, toda se ne spomnim čisto natančno, kateri dan je to bilo. Bilo pa je kmalu po prvem avgustu. Tudi kadar smo bežali, so nas obložili z vrečami in morali smo nositi celo nahrbtnike partizanov, katerim se pač ni ljubilo prenašati tovare. Nas so smatrali za prevozno živino. Namesto da bi vreče dali na konje, so ra njih jahali komisar, komandir in partizanke, s katerimi sta se ta dva gospoda zabavala celo noč. Za to dično družbo smo morali v gozdu pri Podstenicah napraviti lepo barako, kjer sta potem komisar in komandir spala z osmimi partizankami. Spet smo se vrnili na Podstenice in se je ponavljala ista pesem kakor prej in je trajala do 15. avgusta, ko se je začela ofenziva. Če ne bi bilo te ofenzive, bi nam bilo sploh nemogoče uiti, ker so partizani vsakogar, ki so ga dobili na cesti ali v gozdu brez partizanskega dovoljenja, na mestu ustrelili. Sicer je bilo pa že iz taborišča skoro nemogoče uiti. Dne 15. avgusta so torej partizani pred ofenzivo zbežali, nas so seveda vedli s seboj ter se skrili v gozdu za Rogom. Prej v govorjenju vedno tako močni so bili zdaj partizani silno preplašeni. Ponujali so nam orožje in nam vsemogoče obljubovali. Nismo pa ga hoteli sprejeti in smo se izgovarjali vsak na kakšno bolezen ali napako.

Vsi ti strašni zločini, izvršeni nad mirnimi ljudmi, vpijejo do neba. Ni ga opravičila za taka dejanja, ki mažejo dobro ime slovenskega ljudstva, tako da se ta madež še dolgo ne bo dal zbrisati. Toda naše ljudstvo jih je obsodilo. Še je zdrava razsodnost v naših ljudeh in res ob pravem času so se pokazali izrodki, ki so nas hoteli osrečiti s svojim krvavim paradizem.

NORAH LOFTS

V SUŽENJSTVU

Poleg tega je moralo biti stalno pripravljeno tistih dvanajst pencev, ki jih je vsak teden dobivala gospodična Peckova. Četudi vse to ne bi bilo, se Ela ne bi mogla več odpovedati tatvinam: premočno se je bila že vdala napestosti in vznemirjanju, ki je bilo s tem v zvezi. Do dneva, ko je zagrešila prvo tatvino, ni vedela, kaj se pravi, nekaj doživeti, z izjemo bežnega dogodka, ko je postala mati. Postala je bila delovna žival, ki je vedela le za svoje dolžnosti, ne da bi bila upala na pohvalo, nagrado ali karkoli drugega, kar daje življenju ilesk. Zdaj pa se je to izpremenilo. Zdaj ji je sleherni dan prinašal izpremembe, nevarnosti, pa tudi dobiček. Če bi morala nazaj v kuhinjo in bi tam prav toliko zaslužila, kolikor so znašali njeni zdajšnji dohodki, ne bi mogla biti srečna. Toda čas, ki se je zdel Eli tako lep, tako poln doživljajev, ni mogel trajati večno.

Nekega dne, bilo je to kmalu po Hesterinem desetem rojstnem dnevu, je stopil v gostilno »Pri zlatem runu« majhen možki, ki je bil oblečen v ponošen površnik. Pripeljal se je bil v poštni kočiji iz Ipswicha in dali so mu skromno sobico na koncu hodnika. Ela mu ni posvečala dosti pozornosti: imel je preveč siromašen plašč in preveč obdrgnjen kovčeg. Noč je bila hladna in potnik je prosil, naj mu zakurijo. Ko se je Ela s košaro za drva v rokah ustavila pred vrati njegove sobe, je opazila špranjo v vratih. Pogledala je skozi špranjo in videla mahnega človeka, kako je brskal po svoji nabito polni denarnici. Zadovoljstvo se mu je zrcalilo na obrazu. Eline oči so sledile vsaki njegovi kretnji. Oziral se je po sobi z očitnim namenom, da bi našel primerno skrivališče. Nato je videla, kako je šel proti kotu sobe. Kai ie počel tam, ni mogla videti. Ko se je vračal, ni imel več težke mošnje v roki.

Ela je vstopila in zakurila. Potem je vrnala, ali ima gost še kakšno željo. Mahnen mož je imel za nabo željo. Naredil je efektivno burgundca, in Ela je morala vprašati v kuhinjo, kdaj bo pečen piščanec, ki ga je bil naročil.

Navosled so prinesli vino in piščanca v jedilnico in mali mož je šel tja. Ela je med tem še prinesla drv v sobo, v kateri je bila nekje skrta polna mošnja. Na mizi sta brleli dve sveči in oseni je v neči svetlo plapolal.

Ela se je pripognila in pokukala v kamin, kjer je sumila, da je skrit denar, in res je zagledala v zidu opeko, ki se je dala z lahkoto izvleči in za katero je našla mošnjo z denarjem. Z enim samim vzgibom jo je imela v roki in se je znova vzravnala, v naslednjem trenutku pa sta jo od zadaj zgrabili dve železni roki in nekdo je dejal: »No, baš prav sem prišel!« Ela je spoznala možicljav glas. Zasukal jo je, ji vzel denarnico in nadaljeval: »Lepa gostilna, kjer sobarice krađejo...«

»Nisem hotela krasti, gospod!« se je naglo razvnela Ela. »Tako se je kadilo, pa sem mislila če se ni morda kakšna ptica vzgnezdila v kaminu. Pogledala sem in sem našla tole mošnjo... Nisem vedela, da je vaša...«

»A kje je ostal dim? je porogljivo vprašal možicelj. »Ne glede na to, da ti že zato ne morem verjeti niti besedice, ker nobena ptica ne bi mogla odstraniti opeke in za njo zgraditi gnezdo. Zadeva mora biti drugačna. Najbrže si gledala skozi ključavnico, videla si denar in ga šla iskat... Le nobenih izgovorov! Če ne prideš z resnico na dan, pokličem krčmarja!«

Ela je poskusila na drug način. »Priznam, gospod... Ko sem malo prej prišla sem, da bi zakurila, sem videla, da ste nekaj vtaknili v kamin, nisem vedela kaj... Bila sem ravedna... denarja pa nisem hotela vzeti,

res ne, gospod!«

»Lahko da je res... ali pa tudi ne, je zamrmral. »Kar se mene tiče ne verjamem ti. Prišežem, da si nameravala krasti — in gotovo ne prvič. Naj pokličem krčmarja? Mu naj svetujem, da si enkrat malo ogleda tvojo sobo? Morda bo našel tam gnezdo, v katerem se skriva tatica...«

Pred Elinimi očmi je zablislila podoba preluknjane modroca, ki je skrival njeno premoženje, in bilo ji je, kakor da ga vidi tudi on.

Bilo ji je, kakor da so te ostre, predirajoče oči, ki so držale človeka kakor v pasti, opazile tudi to, na kar človek le misli. Elo je izpreletel drget. Ni se upala izpregovoriti, a nemo priznanje ni bilo manj prepričljivo. Tujec je opazoval svojo žrtev, kakor opazuje mačka miško, ki se je ujela v past. Nato je vtaknil mošnjo nazaj za opeko v kaminu in je dejal: »Odnesi ta drva in jih čez eno uro spet prinesi. Nekaj se morava pomeniti, a zdaj ne utegnem.« Obrnil se je, da bi odšel, pa se je naglo ustavil in se znova okrenil. »Po kaj sem prav za prav prišel...« je mrmral. »Ah, da, po tobak.«

Vzel je z mize tobačnico, jo vtaknil v žep in šel.

Naslednja ura je bila najhujša, kar jih je bila Ela kdaj doživela. Čim bolj je razmišljala o svojem položaju, tem obunnejši se ji je zdel. Morda jo je tujec videl, ko ga je opazovala skozi špranjo v vratih, pa je nalašč skrtil denar v kamin, da bi preizkusil njeno poštenje. Morda so mu gostje, ki jih je bila okradla, kaj namignili o sobarici »Pri zlatem runu«.

Misel, da bi ji preiskali sobo, jo je navdajala z grozo, pa je bila preveč nemirna, da bi šla iskat kakšno skrivališče izven svoje podstrešne sobe, kamor bi za nekaj časa shranila svoje prihranke. Trudoma je šla po stonice in našla Hestero zatopljeno v knjigo pri svitu lojenice. Ko je mati vstopila, je deklita dvignila glavo. »Mati, v Foxhallu Feathu je bilo vlomljeno. Ko sem stala pri oknu, sem slišala dva moška, ki sta se pogovarjala o tem.«

Ela je bila vsa izgubljena v svojih mislih. Kaj bo z njo in Hestero, če bo tujec izpolnil svojo grožnjo in vse povedal Wainwrightu? Leden pot ji je lil po hrbtu.

»Kaj si bolna?« jo je vprašala Hestera. »Tako si blede, mati...«

»To je od mraza«, je odvrnila Ela. Odšla je v kuhinjo in je začela raznašati od tam vročo opeko za ogrevanje postelje v tujskih sobah. Nazadnje se je spet znašla v sobi mahnega možička, od katerega je zdaj zavisela vsa njena usoda. Srce ji je trepetalo kakor prestrašena ptička.

Ponudil ji je stol in morala je sedeti. Potem jo je dolgo in vprašujoče motril. Videl je blede obličje s topimi potezami, rjavkaste lase, ki so se ji že začeli na temenu redčiti, videl je oči, ki so ga gledale prestrašeno in proseče. Videl je bedne oblike njenega slabotnega telesa, grobe, zgarane roke. In med tem ko je nadaljeval svoje nemo opazovanje, je imela tudi Ela priložnost, da si ga je natančneje ogledala. Njegova koža je bila kakor ustrojena, njegova usta so bila trda, oči so gledale preudarno; najbolj zoprn na njem pa je bil nos, ki je bil naravnost oduren.

Nenadoma je prekinil molčanje. »Kaj te je nagnalo, da si začela krasti?« je vzkliknil. »Pomanjkanje ali sovraštvo do ljudi, ki se jim bolj godi kakor tebi?«

»Pomanjkanje,« je pritrdila, »bridko pomanjkanje.«

»Torej priznaš, da si tatica?« se je porogal. »No, potem sva že korak naprej. Kako ti je ime?«

»Ela Roonova, gospod.«

»Dobro me poslušaj, Ela Ronnova. Če naj ne povem tvojemu gospodarju, pri čem sem te zalotil, tedaj nekaj zahtevam od tebe...«

Eline oči so se nehote ozrle po postelji. Kakor vsi v gostilni, je seveda tudi ona vedela, da so Aggini mikji včasih premotili potnike, da so ji stavliali neke predloge, ki jih je ona navadno rada sprejemala. Eli niso nikoli stavliali takih ponudb, ker je bila vse preveč neznačajna. Deset dolgih let je poteklo, odkar je bila ugajala nekemu moškemu. Čeden vojak v modrordeči uniformi ni dobil naslednikov. Njen obraz je pričal, kako je bila razumela besede tujega moškega.

Ta pa je z malo laskavo naglico odkimal. »Ne, ne!« je vzkliknil. »To, kar zahtevam od tebe, nima nič opraviti s temi rečmi. Potrebujem nekaj drugega — obvestil.«

Ela ga je nerazumevajoče gledala.

»Iščem prebrisanega in okretnega človeka, ki bi imel odprte oči in ušesa, ki se ne bi bal hoditi ponoči iz hiše, človeka brez predsodkov, ki hoče tu pa tam kaj zaslužiti.«

Ela je pomislila, da bi sicer lahko imela odprte oči in ušesa in da tudi nikdar ni imela posebnih pomislekov. Ali pa se sme smatrati za prebrisanega in okretnega? Zdelo se ji je, da bi to mnogo bolj veljalo za Aggi ali Rozo, ki sta šli gibčno, samozavestno in vsemu dorasli svojo pot.

»Kaj pa naj bi delala?« je plašno vprašala. Nikakor ji ni šlo v glavo, kakšne so tujčeve želje.

»Poročila mi moraš pošiljati«, je odvrnil. »Iz gostilne, kakršna je »Pri zlatem runu«, se gotovo dado dobiti podatki, ki bi bili zame dragoceni.«

»Kakšni podatki?«

»Nikar se ne delaj neumno, draga moja«, je zamrmral. »Gotovo ti ne bo težavno uganiti, kaj mislim.«

Ela je skomignila z rameni. Opazil je, da ga je skušala razumeti, da pa se res ni domislila, v kakšne svrhe naj bi jo potreboval. »Omenil ti bom primer«, je nadaljeval. »Poznaš Dicka Tencha?«

Ela je prikimala.

»Povej mi, kar veš o njem. Kaj počenja? S čim trguje? Kam hodi od tod?«

»Trguje s konji«, je odvrnila Ela, »in gotovo so dragoceni, ker jih mora hlapec ponoči stražiti. Po večini jih spravlja v Norwich, včasih pa tudi v Ipswich ali Cambridge. Skopuh je, nikdar mi ne da ničesar, samo polne roke dela mi pripravlja.«

»Bravo!« je odvrnil tujec. »Vidim, da se nisem zmotil v tebi. Vse veš, kar je zame važno. Le nečesa mi nisi povedala. Uganeš, kaj mislim?«

Ela je odkimala. »Ničesar drugega ne vem o njem razen tega, da ljudje pravijo: »Dick Tench ima zmerom srečo. Nikdar ga ni nihče izropal. Niti Malemu Tomu se ni nikdar poročilo, da bi mu sunil par konj.«

Ko je Ela izpregovorila priimek tega strašnega bandita, jo je naglo obšla zavest, da je človek, ki sedi pred njo, na las podoben cestnemu razbojniku, za čigar glavo je bila razpisana nagrada dvesto funtov v zlatu. Ela je kakor prikovana strmela v oči temu mahnemu, a vendar tako strašnemu človeku, ki je z lahkoto čital njene misli.

»V redu!« je menil mirno. »Saj sem ti takoj povedal, da potrebujem človeka, ki nima dosti pomislekov. Videla boš, da je donosnejše pomagati Tomu Druryju kakor pa izmikati gostom v krčmi kovance.«

»Kaj naj napravim?« je vprašala, ko se je bila že odločila, da bo služila banditu, ki se mu je čutila izročeno na milost in nemilost.

Drury je opazil njeno pripravljenost in je dal dejstvu, da jo smatra od te ure dalje za svojo pomagačico, poudarka s tem, da je sedel bliže k nji in začel prijazno govoriti z njo.

»Povsod imam svoje ljudi«, je začel. »Le »Pri zlatem runu« nimam še nikogar. Z Wainwrightom se v tem pogledu ne da nič napraviti, on rajši po svoje odira svoje goste. Ti boš tu moje oko in moje uho. Štiri milje pred Norwichem stoji gostilna, imenuje se »Pri poštenjaku«. Jo poznaš?« (Dalje)

ZA UGANKARJE?

Križanka

1	2	3	4		5	6	7	8
9					10			
11			12	13		14		
15			16		17			
			18					
19	20	21		22		23	24	
	25		26		27			
		28						

Vodoravno: 1. Kraj hudih bojev v zdajšnji vojni. 9. Žensko krstno ime. 10. Pri pranju se rabi. 11. Pripadnik po svetu raztresenega naroda. 12. Besedica, ki izraža pogoj. 14. Klica z druge besede. 15. Skupina na primer letal, opremljenih z vsem potrebnim (pet črk) + utežna edinica v množini. 18. Dirka v srbohrvaščini (narobe). 19. V medicini se rabi. 22. Prislov. 23. Zgradbica. 25. Na Kitajskem razširjena bolezen, ki jo povzroča pomanjkanje vitaminov. 28. Deležnik nekega glagola, ki pomeni nekako združenje z drugimi snovmi (ženska oblika).

Navpično: 1. Stara prostorninska mera. 2. Zvito dejanje. 3. Gorovje v Južni Ameriki. 4. Italijanski spolnik. 5. Začetnici primka in imena priljubljene slovenskega pesnika. 6. Del telesa. 7. Prvi človek. 8. Vrsta cvetlic. 12. Napitnina, podkupnina v mohamedanskem Orientu. 13. Kraj nedaleč od Ljubljane (dve črki) + pa v nemščini (narobe). 16. Veznik. 17. V morje strleči del obale. 20. Reka v Sibiriji. 21. Sladek pridelek (narobe). 23. Časomer. 24. Osebnni zaimek. 26. Kvartopirski izraz. 27. Abecedna oznaka za neko črko.

Rešitev ugank iz št. 40. Križanka: vodoravno: 1. Črni graben, 9. laik, 10. Sava, 11. akrobat + kač, 14. vratar, 15. la, 16. la, 17. A. A., 19. lina, 21. Oslo, 23. Irak, 24. strd, 25. ma, 26. opat, 27. ta; navpično: 1. član, 2. rak, 3. nirvana, 4. Ikar, 5. Asta, 6. bakrast, 7. Eva, 8. nada, 12. zal, 13. itd., 15. lra, 18. alrt (trla), 19. lhm, 20. ako, 21. ost 22. oda. — **Skriti imeni:** Oskar, Mirna, zmota, pokal, znano; imeni sta: Simon (Gregorčič) in Anton (Aškerc). — **Skrit pregovor:** Nič ni tako skrito, da ne bi postalo očito.

Ženski vestnik

Za kuhinjo

Jabolčna pogača. 15 dekagramov moke (enotne ali pa enotne, pomešane z manjšo količino riževe moke), pet dekagramov sirovega masla (ali druge masti), tretjino kozarca vode in malo soli zmešaj in zgneti v testo. Testo deni v namazano pekačo in obloži z naribanimi jabolki (očiščenimi, vendar neolupljenimi). Naposled polj vse skupaj z dvema žlicama zelo oslajane vode. Peči pol ure v pečici. Pečeno pusti ohladiti in preden neseš na mizo, potresi s sladkorjem.

Mangoldova juha. Na sirovem maslu na pol prepraži korenček, glavico kolerabe in list zelene, potresi s kakšnimi štirimi dekagrami enotne moke, dobro prepraži, zalij z dvema troma krompirjevke in do mehkega duši. Medtem skuhaš posebej četrt kilograma očiščenega mangolda (ali prave špinacije ali kakšne špinacije nadomestujoče zelenjadi), jo z mrzlo vodo preplakni in zelo drobno sesekljaj. Zatem osoli, popopraj, prepraži na masti in dodaj juhi. Če je potrebno, zalij in pusti še nekoliko povreti. Preden daš na mizo, jo zakuhaj s potrebno količino riža.

Dobra solata iz sirovk. Zdaj po dežju bodo gotovo še rasle gobe sirovke, ki jih zadnja leta nabirajo že tudi marsikje na deželi. Iz sirovk lahko napraviš prav dobro solato. Sirovke skuhaš do mehkega v slani vodi in vodo odliješ (a je ne zavreš, temveč porabiš za juho). Razrezane gobe nato zmešaš z namočenim, na zelo drobne koščke sesekljanim slanikom, nekaj kislimi kumaricami in sesekljano čebulo. Dodaj še popra, kisa in solatnega olja. Preden neseš na mizo, poliješ gobjo solato s kisló smetano, če jo imaš.

Sok iz globanj (jurčkov). Globanje očistiš in razrežeš na zelo tanke ploščice ter jih potrosiš s soljo. V porcelanasti posodi pustiš gobe nekaj dni in jih vsak dan premešaš z leseno žlico. Nato gobe skuhaš do mehkega in v laneni vrečici dobro iztisneš. Sok še enkrat prekuhaš z dodatkom popra, muškatacne cvetja in morda še kakšnih dišav po okusu ter zliješ skozi fino sito. Sok

shraniš v prav majnih stekleničkah, ki morajo biti zanesljivo dobro zamašene s plutovinastimi zamaški. Rabiš ta sok kot začimbo za juhe in omake.

Koristni nasveti

Kutine so zdravilo za prehlad. Že v starih časih so uporabljali kutine za zdravilo. Imajo zlasti mnogo česlovinške kisline in pektina. Sodelovanje česlovinške kisline, ki vleče skupaj, a ne draži, s sestavnimi deli blažega rastlinskega sluzja dela kutine posebno sposobne za zdravljenje vnete sluzne kože, želodca in goltanca. Prekuhane kutine ali njih sokove uporabljamo z vodo ali brez vode pri vnetju vrata in pri bronhijalnih katarjih, zvezanih s težkočami v prsih. Kutino seme in topla voda nam dasta odlični brezbarvni sluz: skuhamo pet gramov zmečkanih kutinih zrn v osminki litra vode in uživamo to po jedilnih žlicah, lahko tudi s sleznim sirupom zmešano, pri želodčnih in goltančnih katarjih, pri kašlju, hripavosti in podobnih boleznih. Namazani kutin sok lajša in blaži vnetje kože in razpoke ustnice.

Varovanje svežega mesa pred pokvarjenjem. Še zmerom imamo prav toplo vreme in sveže meso se rado skvari, če ga hranimo za več dni. Če nimamo na razpolago hladilnika, si je treba pač pomagati drugače. Sveže meso dobi neprijeten duh že po eni noči, če ne znamo ravnati z njim. Kakor hitro dobimo meso, ga položimo v lonec in spravimo na hladno. Lonec pokrijemo samo do polovice, da lahko pride zrak do mesa. Če je meso že dobilo neprijeten duh, ga ni treba vreči proč. Zadostuje, da ga hitro in dobro operemo v mrzli vodi, kateri smo primešali nekaj kisa ali hipermangana. Preveč ji pa ne smemo primešati ne enega ne drugega. Dobro je tudi meso posoliti, samo da postane takšno meso rdeče, če ga pečemo. Priporočljivo je tudi sveže meso takoj nekoliko opeči. Oprano in nasoljeno meso na močnem ognju hitro od vseh strani opečemo. S tem se meso drži več dni. Meso pa smemo na ta način peči največ tri minute, da bo drugi dan okusno kakor sveže.

Kis je dobro sredstvo za razpokane roke. Gospodinja, ki si dnevno po večkrat umije roke, postanejo te rade hrapave, zlasti če si jih po umitju nikoli dovolj dobro ne obriše. Priporočati je, da si po vsakem umitju v mlačni vodi z milom oplašne roke še v vodi, kateri je dodati malo kisa.

Domači zdravnik

Prva pomoč zadetim od kapi. Nekaterim, najrajši debelim in priletlim ljudem, obolijo krvne žile v možganih. Po obilnem kosilu, pri napejanju ali napihovanju ali pri hudem delu se napnejo

vse žile in najbolj razbolela žila počí. Kri se razlije po tistem delu možganov in človek se onezavesti. Tedaj pravimo, da ga je zadel kap (mrtvoud). V obraz zardi, žila močno in hitro bije, bolnik hrope počasi. Zapaziš tudi, če dvigne roke in noge, da so ena stran života, roka in noga otrple in mrtvoudne. Mrtvoudnika položi na posteljo, glavo pa dobro podloži z blazinami, tako da kri preveč ne sili vanjo. Devaj zelo mrzle obkladke drugega za drugim na glavo, skrbi za mir in hitro pokličí zdravnika.

Po Steubnu:

25

RDEČI VIHAR

Povest iz prve Indijanske vojne za Ohajo

Rjovenje je bilo čedalje silnejše. Lord Denmor je stal negibno. Vojaki so bili v gostih vrstah okrog Indijanskih poglavarjev, oficirji so bili pred svojimi četami in so zrlí v lorda, čete so bile mirni otok sredi razburkanega morja grančarjev. Naposled se je lord Denmor vzravnal in zapovedal:

»Povejniki naj se takoj zberó k vojnemu posvetu.«

Po teh besedah se je napotil v leseno kolibo. Takoj so se začeli vzklik odobravanja, kakor ogenj je šla njegova beseda skozi množico in že so mu v kolibo sledili vrhovni poveljniki.

Posvetovanje pa ni trajalo dolgo, že je prišel lord Denmor na čelu ostalih vojskovodij spet iz kolibe in naenkrat je zavladala tišina. Kaj so sklenili?

Lord Denmor je pristopil k vojakom, spremstvo za njim. Vojaki so napravili prostor in pustili lorda k indijanskim poglavarjem. Presenetljivo: rdečkožeci so sedeli prav tako kakor prej v dveh skupinah na tleh, niti malo se niso premaknili s svojega mesta, samo svoje plašče iz jelenje ali bivolje kože so si potegnili čez glave. Sedeli so tu sključeni kakor bi bili ravnodušno pričakovali svojo usodo. Tudi Tekumze se je vsedel za tremj poglavarji na tla. Zdajci so vsi ob guvernejšem prihodu vzdignili glave, toda ostali so dalje na tleh.

Ker nikakor niso kazali volje, da bi se dvignili, si je dal lord Denmor prinesiti stol, da mu ne bi bilo treba stati pred njimi. Lord je nekoliko po-

mišljal, kako naj začne: takšne trmoglavosti pač od indijanskih poglavarjev ni pričakoval. Medtem ko so v bojnem posvetu poveljniki zahtevali, da se takoj prekinejo mirovna pogajanja z Indijanci, je lord Denmor sklenil storiti še poslednji poskus, da vendarle reši mir: sklenil je zahtevati od šavanov, naj sami kaznujejo morilca.

Po kratkih trenutkih globokega molčanja na obeh straneh je začel lord Denmor:

»Neki mož je bil umorjen.«

Kornstalk je mirno odgovoril:

»Da, tudi jaz sem to čul.«

»Morilec pripada tvojemu plemenu.«

»Ali ga je beli mož videl?« suho vpraša indijanski poglavar.

Lord Denmor vzroji:

»Menda ne boš trdil, da...«

»Poglarvar rodu šavanov pove samo, kar je videl na lastne oči. Njegove oči niso ničesar videle. Morda je beli mož kaj več videl.«

Zdaj se lord ni mogel več obvladati, nahrullil je Indijanca:

»Jaz tega nisem videl, toda sto belih mož je to videlo in...«

Spet ga je prekinil poglarvar šavanov, njegove oči so zrle hladno in mrko:

»Sto belih mož lahko pove tisoč belih laži. Opišejo naj, kakšen je morilec. Če je šavan, ga izključim iz svojega rodu, ker je sramota za ves naš narod, da je prekršil mir... Kornstalk je rekel, naj orožje miruje, dokler govori beli mož z njim o miru. Kornstalk drži svojo besedo, on ima en sam jezik, ne pa tisoč jezikov kakor blede lica. Šavani ne bodo trpeli, da bi en sam bojevnik izmed njih prekršil mir, katerega je Kornstalk zagotovil. Toda Kornstalk je star in je čul že mnogo laži. Kje je umorjeni?«

Lord Denmor se je spet vzravnal. Ali ni Kornstalk pravkar zagotovil, da bo morilec kaznovan, če pripada rodu šavanov? Morda se vendar še najde rešitev, morda bo vendar še mogoče ohraniti mir? Naposled pa, ali ni imel Kornstalk

v vsem prav? Ali ni bil že dostikrat osleparjen od belih ljudi? Lord Denmor potrebuje mir — v dvajsetih dneh utegnejo prispeti Mijamajci s tritisoč možmi. Kornstalk očitno o tem še ničesar ne ve, kajti lord Denmor mu je poslal lažnive poslanca, ki so indijanskemu poglavarju poročali, da so Mijamajci doživeli popoln poraz. In Kornstalk je bil v svoji črnoglednosti dovolj lahkoveren, da je tem sporočilom verjel. Toda sleherni dan se lahko izkaže resnica, sleherni dan lahko pride h Kornstaku pravi sel — da, danes, prav danes je treba skleniti mir. Jutri bo morda že prepozno.

V ostalem je bilo lordu Denmoru popolnoma nerazumljivo, zakaj Mičikinikva, poglarvar Mijamajcev, še ni ničesar sporočil šavanom o svojih zmagah. Lord pač ni mogel vedeti, da se mijamajski poglarvar strahovito jezi in razburja, ker je moral prelomiti dano besedo, ko ni mogel s 3000 vojščaki prispeti šavanom na pomoč. Res je bil obvestil Kornstaka o napadu indijanskega rodu Siju, toda potem ni poslal nobenega poročila več. Zdaj po zmagi nad plemenom Siju, ki je bilo nahujskano od Angležev, je hotel mijamajski poglarvar kakor blisk in strela poseči v vojno in prihiteti svojemu prijatelju Kornstaku na pomoč. Njegov odposlanec naj bi tri dni pred njim prispel h Kornstaku — saj mijamajski poglarvar vendar ni imel pojma o mirovni pogodbi. Kornstalk pa je bil spet prepričan, da bi zaveznika, ki ni držal besede in ki ni dal več čuti o sebi, prosil za pomoč.

Tako se je vse vrtelo na eni sami niti. Lord Denmor ni vedel, kako so se te reči ravnale, ni poznal neobrzanega, trmoglavega ponosa, ki je prevzemal vse te indijanske poglavarje. Takšen ponos bi bil pripisoval kvečjemu kakšnemu Angležu. Lord Denmor ni ničesar vedel, pač pa je nekaj slutil — in zato je zdaj bilo treba Kornstaku ustreči. Povedel ga je k mrliču, ki je ležal v travi pod umazano volneno odejo. Virginci so obsuli šavana s psovskami in grožnjami, toda

GOSPODARSTVO

Gnojenje in oranje v jeseni sta važni za bodoči pridelek

Glavno skrb mora kmet v oktobru posvetiti gnojenju in oranju. Sprašene njive, določene za okopavine, se najprej pognojijo s hlevskim in umetnim gnojem, ki ga je treba plitko podorati. Kmalu zatem pa se mora njiva globoko preorati in se pusti v sirovi brazdi čez zimo. Zemljo, kjer se bodo po okopavinah sejala jara žita ali pa turščica, ni treba sprašiti, kajti če je kmet okopavine med letom skrbno negoval, niso zapleveljene in tudi ni potrebno z rahljanjem poživljati delovanje bakterij.

Gnojenje se opravi pred oranjem. Na težkih zemljah je treba uporabiti dobro preperel hlevski gnoj, na lažjih in peščenih pa bolj sveži gnoj. Na težkih zemljah naj se po možnosti raztrosijo tudi umetna gnojila (kaljeva sol, apneni dušik, in kostna moka ali fosfatna žilindra), če je tako gnojilo na razpolago. Na lažjih zemljah, ki niso plitve, je jesensko gnojenje z umetnimi gnojili

koristno kakor pri težkih zemljah. Pri prav lahkih in plitvih zemljah pa bi zimske padavine lahko izprale rastlinsko hrano v pregledne sloje. V takih primerih naj se gnoj s kaljevo soljo, superfosfatom ali mešanimi gnojili šele pomladi. Pri tem je treba omeniti, da se fosforna gnojila ne izpirajo in tudi apneni dušik se lahko brez skrbi že jeseni raztroši. Tako pognojene njive je treba srednjegloboko preorati (globoko oranje ni potrebno), potem pa se pustijo v sirovi brazdi čez zimo.

V splošnem mora veljati načelo, da morajo biti pred zimo vsa polja preorana, ker se le tako doseže tisto stanje zemlje, ki olajša pomladanska dela in negovanje posevkov. Na vseh njivah je poskrbeti tudi za odtok deževnice in snežnice, ki bi utegnili škodovati ozimnim posevkom ali pa nam utegnili tudi sicer napraviti škodo.

Drobne vesti

Sadjarstvo in vrtnarstvo društvo šteje 3839 članov. Sadjarstvo in vrtnarstvo društvo je imelo te dni v Ljubljani občni zbor. Ob koncu predlanskega leta je društvo štelo 12.538 članov. V začetku lanskega leta je članstvo še naraščalo. Po spremenjenem delovnem območju pa ima društvo še vedno 92 podružnic, ki je v njih včlanjeno še 304 neposredno včlanjenih članov, tako da je vseh članov 3839. Kako mnogo stori društvo za napredek sadjarstva, spoznamo iz tegale: 12 podružnic ima svoje drevesnice in v njih goje okrog 5.000 drevesc. Prav tako velikega pomena je, da imajo podružnice 216 sadnih sušilnic. Med inventarjem podružnic je treba še omeniti 96 škropilnic. Delo za zidanje sadnih sušilnic se je nadaljevalo tudi lani s popolnim razumevanjem oblaštav, ki so rada podpirala naše sadjarje tudi pri zatiranju sadnih škodljivcev. Podružnice so prejele 55.506 lire podpore. Društvo izdaja svoje glasilo »Sadjar in vrtnar«, ki je dobro znano tudi v širši javnosti. Pod okriljem društva delujejo tudi odseki. Drevesničarski odsek pa lani ni deloval. Vrtnarski odsek je imel lani 12 sej. Na njih so predvsem obravnavali vprašanje razširitve zelenjadnega izbora. Vrtnarski odsek je priredil pod okriljem kmetijskega odbora lani na velesejmu vrtnarsko razstavo. S podporo Visokega

komisariata se prejele podružnice številna, okna za tople grede (74 oken). Podpora bivše banske uprave je odsek porabil za nakup semen zelenjadnega izbora in jih razdelil podružnicam, ki imajo vrtnarske odseke. Deluje še blagovni odsek, ki mora zdaj premagovati razne težave. Dohili so pa zveze z italijanskimi tvrdkami in prejeli tudi že nekaj blaga. Članarina za prihodnje leto je zvišana od 20 na 30 lir. Izvoljeni so bili v glavni odbor vsi dozdašnji člani, ki bivajo v Ljubljanski pokrajini »Sadjar in vrtnar« bo prihodnje leto začel izhajati četrtletno.

Že zdaj je treba delati na tem, da bo pomladi vsak kos zemlje obdelan. Ljubljanci, ki so lepo obdelali svoje vrtove, so letos pač spoznali, kakšnega pomena je to za prehrano. Enakega, če ne še večjega pomena bo skrbna obdelava vsakega kosa zemlje prihodnje leto. Že zdaj jeseni spet pogledimo okrog sebe in polščimo zadnji košček zemlje, da ga že pred zimo pravilno pripravimo in zgodaj pomladi pravilno obdelamo, posejemo in zasadimo.

Raztrosite po travnikih in pašnikih apneni prah. Kmet, ki ni utegnil v septembru raztrositi po travnikih in pašnikih apneni prah, kar se naj stori vsako četrto leto, ali pa umetna gnojila, kar se stori v onih letih, ko se ne trosi apneni prah, naj to stori v oktobru. Raztroši naj tudi

kompost, če tega že ni storil. Obenem je treba poskrbeti za napravo novega komposta iz cestnega blata, raznih odpadkov in morebiti umetnega gnoja.

Jesenska dela na zelenjadnem in sadnem vrtu. Na vrtu se v oktobru sadijo česen, tulipani in druge čebulnice in presajajo trajnice. Krizanteme in druge občutljive cvetlice je treba umakniti pred slano. Gomolji dalij, gomoljastih begonij, gladiol in podobnih naj se izkopljejo šele po prvem močnejšem mrazu. Vse prazne grede je treba globoko prekopati, tako da čez zimo nobena prazna greda ne ostane neprekopana. Glede gnojenja velja isto, kar je napisano v gornjem članku o gnojenju in oranju. Pri tem je paziti, da gnoj ne pride pregloboko v zemljo. Od srede meseca naprej se lahko že sadijo sadna drevesa, ki se v drevesnicah dobe najlepša v jeseni. Po možnosti je na debela sadnih dreves pritrčiti lepljive pasove proti mrčesu.

Odstranjajte plevel tudi zdaj. Na vrtu je treba pleveli prav za prav vse leto. Tudi jeseni ne zamenjajte tega dela, da boš imel pomladi zemljo bolj čisto. »Mali gospodar« priporoča, da rejci malih živali plevel posuše za zimsko nastilj s koreninami vred. Samo mleček in regrat, ki imata veliko hranilno vrednost, prej porabimo (seveda brez korenin) za krmo (kuncem ali drugim živalim).

Hojev med je treba čebelarjem vsaj delno zamenjati s sladkorjem. Če ima kdo v panjih pretežno hojev med, naj ga pri zazimovanju, kakor svetuje »Slovenski čebelar«, po možnosti vsaj delno zamenja s sladkorjem. To ne bo lahko, toda čebelarji so iznajdljivi. Če sladkorja ne bo, naj se plemenjakom nikar ne dodajajo čebele. Panji, ki prezimujejo ob samem gozdnem medu in ki so jim jeseni bile dodane čebele, postanejo gotovo grizavi. Zaradi dodanih čebel vlada v panju nemir vso zimo in griza je neogibna.

Visoki komisar za Ljubljansko pokrajino in

Poveljnik XI. Armadnega zbora objavljata:

glede na razglas 24. aprila t. l.:

Dne 26. septembra je v Ljubljani ustrelil neki komunist agenta javne varnosti Slovenca Josipa Habjana.

Glede na razglas z dne 24. aprila je bilo ugotovljeno, da je potekel rok, predviden za aretacijo krivcev navedenega zločina. Zaradi tega je bila odredjena ustrelitev štirih oseb, ki so zagotovo krive terorističnega in komunističnega delovanja.

Eksekucija je bila izvršena dne 29. septembra ob 9.30.

Kornstalk je mirno stopal ob iztegnjenih grozečih pesteh, kakor da bi to bile rože, ki se majejo v vetru.

Kornstalk je mrliča komaj malo pogledal, ko se je že okrenil in poklical Tekumzeja k sebi. Ta je pristopil nekoliko začuden, pogledal mrliča in se je nenadno sklonil preplašen, kakor da ne verjame lastnim očem. Ogledeval je mrliča natančno in pozorno. Potem se je vzravnil in je stal čvrsto kakor kol, oči je uprl k oblakom na obzorju. Cutil je, kako se svet okrog njega vrti. To vendar ni... to vendar ni... ne, to kar ni mogoče... Saj ga je vendar sam umoril... takrat ob Kanavhi... črnega bojvnika... in tu zdaj leži še enkrat pred njim... Kdo, kdo je to storil? Kdo ga je poznal? Logana ni bilo tu... Kdo ga je torej poznal, kdo je prekršil mir?... Kdo je zanesel to veliko sramoto med šavane?... Po kratkem premoru se Tekumze spet obvlada, ogleda se, kakor bi iskal nekoga, kateremu lahko zaupa, kratkih korakov stopi k Danetu Bunu, ki stoji v bližini, in reče skoro spokorno, z glasom, v katerem se v nasprotju z dozdašnjim ponosom izraža vdanost:

»Dolga puška naj mi blagovoli povedati, kako se imenuje mrtvi mož.«

Dane Bun brž odvrne:

»Imenuje se Bob Lajton, splošno pa smo ga klicali Črni Bob.«

Lord Denmor, ki ni razumel, kaj se dogaja, je mirno stal tu poleg in je prisluhnil. Tekumze je vprašal dalje:

»Ima veliko rano na vratu. Kdaj je to rano dobil?«

»V veliki bitki ob Kanavhi...«

»Je to... je to... isti mož, ki je ustrelil Loganovega sina?«

»Tega pa ne vem. Bil je takrat zraven in je veljal za oštirjevega prijatelja.«

Tekumze je umolknil, glava se mu je sklonila na prsi. Lord Denmor pa je vprašal Daneta Buna precej razburjeno:

»To je torej eden izmed tistih falotov, ki so Loganove svojce pomorili in so krivi vsega tega bojevanja.«

Stari stezosledec je zagrizeno odvrnil:

»Da, to je — to se pravi, bil je poslednji izmed njih, dragi lord!«

Dane Bun je nadaljeval:

»Tale mladenič, dragi lord, ki zdaj tu leži pred vami mrtev, je pobil vse Loganove svojce. No, zdaj je vendarle dosegel maščevanje tudi Črnega Boba in reči moram, da maščevanja nikdo ni boljše zaslužil kakor ta. Bil je podlež, dragi lord. In tisti, ki ga je ubil, je storil prav. Če bi jaz bil šavan, ne bi ravnal drugače.«

Tekumze je stal še vedno na svojem mestu, v njegov glavi so krožile divje misli: Torej ta črni mož ni bil smrtno zadet ob Kanavhi? Kdo ga je razen Tekumzeja še utegnil poznati? Še enkrat se je vprašal: Kdo je prekršil mir in spravil sramoto nad šavane?

Tekumze je dvignil glavo in pogledal Kornstalka, ki je pri vsej svoji ostroumnosti še ni uganil in dognal vseh sovisnosti. Potem je Tekumze izgovoril besedo:

»Tenskvatava.«

Kornstalk je vprašal:

»On? Tvoj brat!«

»Moj brat,« je gladko potrdil Tekumze. Potem se je okrenil in korakal med Virginci, ki so se mu nehote umaknili. Mladi Indijanec se je napolnil k večji trumi šavanov in Lenapov, ki so bili na drugem koncu dvorišča še vedno obkroženi od vojakov. Ko ga vojaki niso hoteli spustiti k rdečkožcem, je Tekumze v svojem jeziku poklical preko vojakov, naj se mu javi Kiškalkva. Ta se je odzval in je potrdil, kar je vedel: »Tenskvatava, njegov brat, je pred pol ure zapustil družbo; izginil je neopaženo in se ni več vrnil...«

Zdaj se je Tekumze vrnil h Kornstalku, da mu javi, kaj je izvedel. Indijanski poglavar je zaprosil lorda, naj mu dovoli, da se posvetuje z glavarjema Katahekasom in Bukongahelo. Lord Den-

mor je opazil, kako sta Kornstalk in Tekumze pobita in je njuni prošnji ustregel. Ko sta se oba hotela napotiti v krog, ki so ga sestavljali vojaki in kjer so Indijanci sedeli negibni, sta dva vojaka prignala mladega Indijanca. Gnala sta ga skozi množico Virgincev. Njihovo rjoveče ogroženje se je počasi spremenilo v tiho radovednost. Poln zupanja je pogledal Kornstalk: ali je prišel rušilec miru sam, da se postavi pred sodišče? Takoj nato se je spet omračil njegov pogled: bil je Kiškalkva, ki so ga vojaki na obupne prošnje spustili skozi, da je prihitel k Tekumzeju, ga prijel za roko in je z njim prišel do Kornstalka.

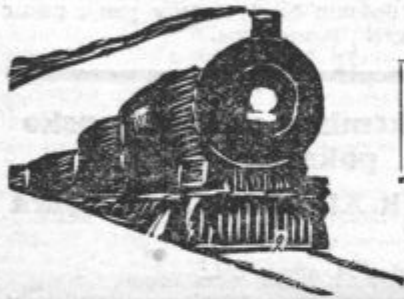
Kiškalkva je bil globoko pretresen. Da je Tenskvatava prekršil mir, se je smatralo pri Indijancih za strahopetnost, ki zahteva takojšnje plačilo, kajti kdorkoli je bil udeležen pri mirovnih pogajanjih, je bil varnejši, kakor da je gost v indijanski kolibi. Kršitev miru je izzvala kazen nad vso grešnikovo družino. In ker je Tekumzejev in Tenskvatavov oče padel ob Kanavhi, mora zdaj Tekumze prevzeti nase kazen, Tekumze, ki je bil ves up Kornstalka in vseh šavanov.

Kiškalkva se je odločil, da ostane Tekumzeju ob strani, pa naj se zgodi karkoli.

Lord Denmor, Dane Bun in ostali so zrl z začudenih obrazov, kaj se dogaja. Globoka potrtost Indijancev, ki ni bila v nikakšnem razmerju s prejšnjim njihovim ponosom, je bila tako očitna, da so celo manj brihtni Virginci to opazili in napeto čakali, kaj se bo še zgodilo. Indijanski glavarji, ki so jih zakrivali vojaki, so bili tihi in zelo tiho je bilo zdaj po vsem dvorišču. Može so se le šepetaje pogovarjali, nekateri so ogledovali svoje puške in jih celo nabijali, saj: kdo bi se spoznal pri rdečkožcih, morda bodo zdaj kar nasilno skušali preiti v napad. Drugi so se smehljali nad temi pripravami, pa tudi ti so bili neznošno prevzeti. Zdaj se je celo začelo petje iz onega kroga, ki so ga varovali vojaki, mračno, enolično, zateglo petje, ki se je čulo kakor rotenje. (Dalje)

Angleško letalo tipa »Spitfire«, ki ga je zadela italijanska protiletalska baterija in ga prisilila pristati pri Marini di Ragusa

V zadnjem trenutku

Jasno se je bočilo nebo nad velemestom in sonce je zlatilo vrhove nebotačnikov. Inženjer Valter Hudson pa ni utegnil občudovati prelepnega dana, drvel je s svojim avtom po newyorških cestah. Na 33. cesti je obstal pred orjaško zgradbo in se peljal z dvigalom v 29. nadstropje.

Dvigalo je obstalo. »Naprej!« je zaklical glas, ko je Hudson potkal na neka vrata.

»Moje ime je inženjer Valter Hudson.«
»Me veseli, da ste tako točni. Moje ime Jakob Mornolds, predsednik Osrednje Pacifične železnice.«

To rekel je gostu ponudil stol.
»Pravite, da ste izumili lokomotivo, ki vozi 300 kilometrov na uro. Ali se vam ne zdi reč nekoliko neverjetna?«

»To so mi vsi rekli. Petim železniškim družbam sem že obrazložil svoj izum. Poslušali so me tri minute in se smejali. Vi ste prvi, ki se resno zanimате za to reč.«

Mornolds je dolgo gledal inženjerju v oči in potem rekel:

Hudson, računam s svinčnikom v roki. Proga Chicago-San Francisco, po kateri vozijo naši vlaki, meri 3700 km; naše lokomotive jo prevozijo v 30 urah...«

»Moja bi jo prevozila v desetih urah.«
»Dobro, če se poskusna vožnja obnese, sprejemem vašo ponudbo in vam plačam za izum milijon dolarjev.«

Pol ure nate je bil inženjer Valter Hudson v svoji delovni sobi. V veliki lopi je stala pripravljena lokomotiva. Hudson je poklical svojega delovodjo:

»John, čez pet dni se popeljemo z novo lokomotivo v Chicago.«

»Čestitam, gospod! Torej se vam je vendarle posrečilo predsednika pregovoriti? Kako pa jo boste krstili?«

»Oliva ji bo ime!«
»Kakor vaši ženi?«
»Da!«

Oliva! Kako se bo njegova žena veselila! Ko je delovodja odšel, je telefoniral v svoje stanovanje na 42. cesti.

»Halo, ali je moja žena doma?«
»Ne, gospod Hudson. Ali naj ji kaj sporočim?«
»Recite ji, naj me pride z avtom iskat ob šestih.«

Hudson se je naslonil na stol in se zamislil. Premišljal je o svoji ženi. Zadnje čase jo je zane-marjal, preveč je imel dela. Zdaj se ne bo več

mogla pritoževati. Bila je pogumna mala ženica, ki ni črhnila niti besedice, ko je v svoje poskuse zabil 10.000 dolarjev. Poznala je vsak vzvod, sleherni vijak na njegovem stroju.

Lotil se je dela. Ura za uro je minila. Bilo je pol sedmih.

Tedaj je prišla Oliva. Črni kodri so ji padali na čelo, bila je zasopla.

»Oprost, Valter, imela sem majhno nezgodo, pa sem se zakasnila.«

»Oliva,« je zašepetal mladi inženjer. »Oliva, v petih dneh pojdem s svojo lokomotivo v Chicago!«
»Radujem se s teboj, Valter,« je zašepetala in ga poljubila na čelo.

Dan pred velikim dogodkom so newyorški listi poročali o Valterjevem poskusu. Hudson je sedel v svoji delovni sobi in bral časopise. Tedaj mu je pismonoša izročil ekspresno pismo. Inženjer ga je odprl in začel brati:

»Gospod Hudson, če hočete videti, kako se bo vaša žena ob dveh popoldne odpeljala z nekim gospodom v avtomobilu, in če hočete videti, kako se bo ob šestih vrnila v istem avtomobilu in se prijazno poslovila od gospoda, pridite ob navedenem času na Times Square in boste zagledali zelen avto. To opažam že štiri mesece. — Prijatelj.«

Valter Hudson se je sesedel. Njegova žena, njegova Oliva ga vara! Zelen avto? Tak voz ima njegov prijatelj Graham. Da, zdaj so se mu odprle oči. Že večkrat je opazil, kako dobro se razumeta Graham in Oliva...

Pogledal je na uro, še je čas. Sedel je v avto. Bilo je dve, ko je prispel na 42. cesti. Res, tam je stal zelen avto. Zdaj je videl tudi Olivo, ki je hitela po 42. cesti proti avtu. Iz njega je skočil Graham in spoštljivo pozdravil mlado ženo. Potlej sta se odpeljala.

Hudsonov obraz je poblebel. Njegova žena ga vara... ona, ki jo tako ljubi!

Zakaj je ni Graham čakal pred hišo, kjer Hudson stanuje? Saj ni niti dve sto korakov daleč! Pač zato, da ga nihče ne bi osumil!

Hudson se je odpeljal v svoje stanovanje. Služkinja se je začudila, ko ga je zagledala.

»Ali je moja žena doma?« je vprašal.
»Ne, milostljiva je odšla po poslih.«
»Ko se vrne, ji recite, naj me pride ob šestih iskat.«

Vozil se je sem in tja po mestu. Ko je bila ura šest, se je ustavil na 42. cesti. Ni čakal dve minuti, pa se je spet prikazal zelen avto, iz njega je stopila Oliva, se prijazno poslovila od Grahama in se potem odpravila domov. Hudson se je odpeljal v svojo delavnico.

Pol sedmih je bilo že minilo, ko je Oliva vsa zasopla stopila v njegovo delavnico.

»Oprost, Valter, promet je velik in stražniki

so nevljudni, nisem mogla priti prej.«

»Že dobro, Oliva. Pol ure nič ne pomeni. Hotel sem ti samo reči, da sva nocoj morda poslednjič...«

»Poslednjič, Valter? Ali te je strah jutrišnjega dne? Poskus se mora posrečiti!«

»Nič ni na svetu gotovo, Oliva! Celo reči, v kakere trdno verjameš, se časih nenadno zrušijo...«

Valter, utrujen si, tvoji živci so bolni. Pojdi, da se razvedriva!«

Ko je Valter Hudson drugo jutro ob pol osmih stopil v lopo, je bila lokomotiva že zakurjena in pripravljena za vožnjo. Velikanska množica je bila zbrana okoli lope, in ko se je stroj prikazal na planem, so zaorili navdušeni vzkliki.

Manjkalo je pet minut do osmih. S trudnim nasmehom je stopil Hudson iz lokomotive. Novinarji so ga obkrožili, fotografi so planili nanj, vsi so mu želeli srečo; prišel je celo predsednik Osrednje Pacifične železnice.

Zdajci se je pojavila tudi Oliva. Zraven nje pa Graham.

»Halo, Valter, vrni se zdrav!« Prijatelj se mu je zasmeljal v obraz.

»Valter,« je zašepetala Oliva, »molila bom zate.«

Manjkalo je še deset sekund. Tedaj je Hudson poklical delovodjo.

»John, sam pojdem! Ne, ne, brez ugovora! Sam se odpeljem!«

Poljubil je ženo in čutil, da je vztrepetala. Ali mu ni imela nič povedati? Ali ni slutila, da ji je prišel na sled?

Hudson je skočil na lokomotivo. Še enkrat je pogledal Olivo, ki se je v nenadni slabosti naslonila na Grahama. Valter ji je pomignil. V oči so mu stopile solze.

Poslednji izmed osmih udarcev postajne ure je zamrl, lokomotiva se je zganila in zdrvela iz lope.

»Zdaj pa le naglo domov, da se preoblečeva!« je rekel Graham. Odpeljal se je z mlado ženo s postaje.

»Danes vas počakam pred vašo hišo,« je rekel mladi ženi, »naj naju ljudje vidijo!«

Čakal je pet minut. Potem ga je prevzel nemir. Oliva bi se bila morala že zdavnaj preobleči, saj je vendar morala vedeti, da je vsaka sekunda dragocena. Naposled ga ni več zdržalo in je stekel v hišo.

Med tem je lokomotiva »Oliva« brzela kakor vihar. Z uro v roki so stali uradniki na postajah. Kakor blisk je letela »Oliva« mimo njih. Postajni telefoni so delali s polno paro.

»Oliva« drvi s hitrostjo 400 km! Prispela bo prej, kakor je napovedana!

»Oliva« je pasirala Omaha ob dveh popoldne. Hudson se je bil malo pred mestom od silnega napora sesedel in pri tem nevede potegnil za hitrostni regulator, da je pala hitrost na 200 kilometrov. Toda mladi inženjer ni ničesar opazil. Trepalnice so se mu poveznile in bil je kakor v polnu. Misli so se mu blazno podile po glavi in otrpel nasmeh mu je zletel čez obraz.

Kako se je morala Oliva začuditi, ko je našla doma njegovo pismo, je pomislil. Znal ga je na pamet:

»Draga Oliva, vem, da me že mesece varaš z mojim prijateljem Grahamom. Včeraj sem te videl z njim. Ne maram biti na poti tvoji sreči. Toda brez tebe je morem več živeti. Bodi srečna! Živ se ne vrnem več. Ko boš brala te vrstice, bom na poti v smrt. Tvoj Valter.«

Kako lep je bil svet! Kakor daleč je seglo oko, se je raztezala nepregledna ravan, ki jo je rezala njegova »Oliva!« Režko se je zasmeljal. Njegova »Oliva!« Lokomotiva ni imela več imena. Že takoj za Youngstownom je bil odvil in odtrgal črke njene imena z lokomotive in jih vrgel na tla.

Ne vedoč, kaj počne, je Hudson potegnil za vzvod. Lokomotiva je zasikala, se stresla in se punaje ustavila.

Opotekel se je iz stroja in poskusil hoditi. Prižgal si je cigareto in posebno pobožal kolesa, ki so se le malo ogrela. Potlej je legel v travo.

Če že umre, se vendar lahko prej poslovi od prirode. Uro prej ali pozneje, kdo vpraša po tem? Tako je ležal na hrbtu in gledal v sinje nebo, ki je bilo brez oblaka, ter prisluškoval petju osamelega ptiča. Zdajci je vstala pred njim iz vonja cvetic podoba njegove žene; skrivnostno se mu je nasmehnila, kakor bi mu imela nekaj povedati. Hudson je začutil, kako so se mu orosile oči. Sunkovito se je obrnil in zaril obraz v zemljo. Zajokal je, kakor ni še nikoli jokal v življenju.

Potlej pa ga je vrglo pokoncu. Stopil je na lokomotivo.

»Moram!« je zasikal med zobmi. Potegnil je za vzvod, lokomotiva se je zganila in se naglo spustila v vratolomen dir.

Tedaj se je na vzvodu pojavilo letalo, ki se je z blazno naglo bližalo v višini kakih sto metrov,

PO SVETU

× 24 in pol milijona delavcev v Nemčiji. Iz uradnih nemških podatkov je razvidno, da je danes v Nemčiji zaposleno dokaj več delavcev, kakor jih je bilo pred vojno. Ob koncu lanskega leta je bilo v Nemčiji zaposleno 24 in pol milijona delavcev, od tega 2.1 milijona tujih. V tej številki pa niso vštet vojni ujetniki, ki jih je okrog poldrug milijon in ki so zaposleni v nemškem gospodarstvu. Pred zdajšnjo vojno je imela Nemčija komaj 22 milijona delavcev. V navedenih številkah pa so seveda všete tudi mnogoštevilne ženske, ki po raznih tvornicah in po kmečkih posestvih nadomeščajo k vojakom vpoklicane moške.

× Japonski slikar razstavlja v Berlinu. V soplepju Nemško-japonskega društva v Berlinu je priredil razstavo svojih del japonski slikar Rihaki Haradi. Japonski umetnik biva že 15 let v Parizu. V zadnjih desetletjih dobiva evropski duh na umetnost Daljnega vzhoda tudi večji vpliv. Med japonskimi umetniki, ki se jim močno pozna evropski vpliv, zavzema eno izmed prvih mest Rihaki Harada. Japonski umetnik biva že 15 let v Parizu. za evropski način prikazovanja.

× Japonski vojaški gostje v Sofiji. Japonsko vojaško odposlanstvo je prispelo te dni v Sofijo. Na postaji so ga sprejeli japonski poslanik, zastopnik ministra za vojsko, višji oficirji, zastopnik nemške mornarice in drugi visoki dostojanstveniki. V pogovoru z bolgarskimi novinarji je japonski admiral Nomura izjavil, da se mudi že drugič v Sofiji. Prvič je stopil na bolgarska tla l. 1917. V teh 25 letih so se razmere v Bolgariji temeljito izpremenile. Kakor Bolgari tako so tudi Turki v teh letih zelo napredovali. Admiral je naglasil, da je japonska javnost pred leti Bolgarijo še malo poznala. Zdaj se pa mnogo govori na Japonskem o bolgarskem narodu, saj je prijateljski in zavezniški. Prijateljstvo med obema narodoma se bo po vojni še poglobilo.

× Židje v Bolgariji morajo nositi znake. Komisar za židovska vprašanja v Bolgariji je izdal naredbo, po kateri bodo kaznovani z zaporno kaznijo in denarno globo do 10.000 levov vsi židje, ki bi od 29. septembra dalje ne nosili predpisanih znakov ali ki bi oblastva v njihovih stanovanjih našla obleke brez židovskega znaka.

× Letalo s 15 ljudmi se je razbilo. Strašna letalska nesreča se je primerila pri kraju Sante Amaru v Braziliji. Strmoglavilo je veliko potniško letalo severnoameriške letalske družbe »Pan Air«. Bilo je na poletu v Rio de Janeiro. Ubilo se je vseh 15 potnikov in članov posadke. Pravi vzrok nesreče še ni znan.

× Avtobus z 28 potniki padel v prepad. Strašna avtomobilska nesreča se je nedavno pripetila v Kolumbiji v bližini mesta Villa Vicencio. Z avtobusom se je peljala večja skupina ljudi, ki so se udeležili neke proslave. Ob Meti, levem pritoku Orinoka drži cesta precej navkreber. Avtobus, ki je bil preveč poln, ni zmogel strmine in se je voznik moral poslužiti zavor, da ne bi težki avtobus začel voziti nazaj. A zavore so se pokvarile. Med potniki je nastal silen preplah. Štirim izmed njih se je posrečilo, da so še pravočasno poskakali na cesto, medtem ko se je v naslednjem trenutku avtobus že nagnil čez cestni rob in se zavalil po 300 m visokem pobožju. Med potjo je šest potnikov popadalo iz vozila in dobilo pri tem zelo hude poškodbe. Ostalih osemnajst pa se ni moglo rešiti in so jih našli mrtve med razbitinami avtobusa 300 m globoko pod cesto.

× S pomočjo radia so rešili bolnika. Pred nekaj dnevi je radijska postaja v Parizu oddajala nujen klic na pomoč. Neki zdravnik iz Nantesa je prosil tovariše, naj mu pošljejo neki serum, ki je nujno potreben za rešitev bolnika v smrtni nevarnosti. Že 10 minut nato se je v radiu oglasil neki pariški zdravnik, ki je sporočil, da odstopa tovarišu iz Nantesa zeleni serum, vendar mu ni mogoče, da bi ga osebno ponesel v Nantes. Kmalu nato je radio objavil, da se je zglasil neki prostovoljec, ki je prevzel dolžnost, da s prihodnjim brzim vlakom poneso serum v Nantes. 37 minut pozneje je pariški radio objavil, da je dotičnik že v vlakom na poti v Nantes.

× Krava doji od lastne matere zapuščeno žrebe. Pri nekem živinorejcu v vzhodni Friziji doji krava žrebe, ki ga je kobila iz bogve kakih vzrokov zasovražila in odgnala. Čeprav se kobila, krava in žrebe skupaj pasejo, se je žrebe docela odvadilo neusmiljene matere, odkar je našlo zaščito pri kravi, ki postreže žrebetu ob vsakem dnevnem času.

Začarana kletka

H kanarčku Miha prihitel, pogleda v kletko, strašno zakriči. Kako le mačka v kletko mu je vdrla in ljubijenca njegovega požrla!

Na ulico priteče zmeden ves, saj bijeta se žalost v njem in bes. Ljudje nesrečnika poslušajo in potolažiti ga skušajo.

Medtem pa Boltek, paglavec pretkani, iz kletke mucko hitro spet odstrani, kanarčka skritega nazaj postavi in že na ulici se spet pojavi.

Ko Miha k sebi družčino povabi, še Boltek zraven iti ne pozabi, saj se teater silen mu obeta, pa naj ne videl tega bi razpletal!

Ljudje pred kletko ptičjo pridrviijo, začudeni po vrsti zastrmijo, še bolj prepaden gleda kletko Miha, saj ptiček v kajbici veselo kiha.

Na naslanjaču Miha zdaj sedi, se misli sto po glavi mu vrti. Pred čarovnijo strah ga zadržuje, da najdenčka preveč se ne raduje.

NERODEN OČE

Ahačič, trgovec z deželnimi pridelki na deželo, je šel na magistrat javiti, da se mu je narodil sinček.

»Vi ste oče?« ga vpraša uradnik.

»Seveda.«

»Prosim, da se podpišete.«

Ves ponosen se podpiše: »Ahačič in drug.«

ZNA SI POMAGATI

A: »Sprevodnik cestne železnice me je že tako gledal, kakor bi ne bil plačal voznega listka.«

B: »A kaj si storil ti?«

A: »Jaz? Jaz sem ga pa gledal, kakor bi bil vozni listek že plačal...«

PO BIRMI

Dva birmanca si razkazujeta birmanska darila. »Moja ura je zlata, tvoja pa samo srebrna,« pravi prvi drugemu.

»Zato je pa moja mnogo večja.«

»A moja mnogo debelejša.«

»Že res, toda moja gre hitreje od tvoje...«

GLADKO GOVORI FRANCOSKI

Potovalni urad je objavil oglas. Iskal je moža, ki bi potovalne družbe spremljal v tujino. Javil se je mladi mož.

»Dobro jutro,« je dejal ravnatelj. »Parlez-vous français?«

»Oprostite, kako ste rekli?«

»Parlez-vous française?«

»Oprostite, nisem vas prav razumel.«

»Vprašal sem: Govorite francoski?«

Mladi mož se je olajšano nasmehnil: »Seveda, seveda, gladko!«

ZANESLJIVA URA

Potepin (v predmestni ulici): »Koliko je ura?« Gospod (potegne svojo zlato uro): »Pet minut manjka do treh četrti na polnoč.«

Potepin: »Pet minut manjka do... Ne, tega si ne morem zapomniti. Dajte mi svojo uro!«

LJUBEZNIVO PISMO

Mladi mož je moral svojo ženico prvič zapustiti za nekaj časa. Že naslednjega dne ga je na potovanju dohitelo pismo:

»Ljubi, ginem od hrepenenja! Ko gledam zvečer tvojo spalno obleko na kljuki, si mislim vsa žalostna: Ah, ko bi moj možek visel tu!«

DOBER NASVET

Matevž: »Luka, kaj naj storim, ker mi leva noga neprestano spi?«

Luka: »Priveži si budilko nanjo!«